

Μελέτιος, Μητροπολίτης Νικοπόλεως και Πρεβέζης

**Ο άγιος Νεκτάριος και η στάσις του έναντι των αιρέσεων και των
σχισμάτων**

**Εισήγηση στο Θεολογικό Συνέδριο επί τη 150ετηρίδι από της
γεννήσεως του αγ. Νεκταρίου, Αίγινα 21-23 Οκτωβρίου 1996**

Εισαγωγή

Το θέμα της επικοινωνίας με τους μη ορθοδόξους, με τους αιρετικούς και τους σχισματικούς, είναι σήμερα ένα από τα μείζονα θέματα της Εκκλησίας. Μερικοί καλλιεργούν μια έντονη δυσπιστία για το κάθε τι, που έχει σχέση με τέτοιου είδους επικοινωνίες. Τις θεωρούν προδοσία. Και απαιτούν την πλήρη διακοπή τους. Άλλοι τις θεωρούν εντολή του Χριστού, ζήτημα γνησιότητας. Τάσεις πολωτικές αναπτύσσονται. Βαρειές κατηγορίες εκτοξεύονται. Και όλοι ζητούν να τεκμηριώσουν την ορθότητα των απόψεών τους, με παραπομπές στην πράξη και στις θεολογικές θέσεις των αγίων.

Ο άγιος Νεκτάριος, σαν τέκνο του 20ού αιώνα, σοφός θεολόγος, θεοχαρίτωτος θαυματουργός, έχει γενική αποδοχή, από όλους. Πώς τις έβλεπε τις σχέσεις με τους αιρετικούς; Τι έλεγε γι'αυτές; Ας ιδούμε.

Κεφάλαιο Α'

Επιτρέπεται να έχη η Εκκλησία μας σχέσεις με ετεροδόξους; Πότε; Υπό ποιές περιστάσεις; Κάποιοι δίνουν την απάντηση: Μόνο, όταν προσέρχονται εν μετανοία, Όταν δεν προσέρχονται εν μετανοία, όταν δεν στρέφονται προς την Ορθόδοξη Εκκλησία μας, σαν την μία αγία, ποία

πρέπει να είναι η συμπεριφορά μας προς αυτούς; Μία ομολογία; Αρκεί; Αρκεί να την δώσωμε; Και ξεμπλέξαμε;

Ποια είναι η τοποθέτηση του Αγίου Νεκταρίου επάνω στα ερωτήματα αυτά;

1. Στα ερωτήματα αυτά ο άγιος Νεκτάριος δεν μας απαντά με μια συστηματική διαπραγμάτευση του θέματος. Στις ημέρες του δεν είχε ακόμη δημιουργηθεί η λεγόμενη οικουμενική κίνηση. Η προβληματική της ήταν άγνωστη. Δεν είχε ακόμη εμφανισθεί η πολωτική τάση, που παρατηρείται σήμερα, μεταξύ «οικουμενιστών» και «αντιοικουμενιστών». Ο άγιος μιλάει παρεμπιπτόντως για το θέμα αυτό. Στο βιβλίο του Ποιμαντική (1), πώς απαντά;

Απαντά καταφατικά. Απόλυτα, θα ελέγαμε, καταφατικά. Γιατί δεν λέγει απλώς «επιτρέπεται» αλλά χρησιμοποιεί τη λέξη: «επιβάλλεται». Και η λέξη «επιβάλλεται», είναι πολύ πιο έντονη από τη λέξη «επιτρέπεται». Η μια αφήνει δικαίωμα επιλογής, η άλλη δεν αφήνει τέτοιο περιθώριο.

Ο άγιος Νεκτάριος λέγει: «Ο επίσκοπος οφείλει να εμμένη αείποτε (= υπό τις οποιεσδήποτε συνθήκες) εν ταις ηθικαίς του ιερού Ευαγγελίου αρχαίς» και σημειώνει εμφαντικά: Τις ηθικές αυτές αρχές του Ευαγγελίου δεν έχει κανένας δικαίωμα να τις παραβαίνει ούτε «δήθεν λόγω δογματικών διαφορών».

Αναφύεται εύλογα το δικό μας ερώτημα: Μπορούμε λοιπόν να έχωμε σχέσεις με τους ετεροδόξους;

Απαντάει ο άγιος: «Αι δογματικάι διαφοραί ως αναγόμεναι προς μόνον το κεφάλαιον της πίστεως αφίενται ελεύθερον και απρόσβλητον το της αγάπης κεφάλαιον· το δόγμα δεν καταπολεμεί την αγάπην». Δηλαδή η διαφορά δόγματος δεν αίρει, δεν καταργεί, το χρέος της αγάπης.

Αντίθετα: Η αγάπη είναι τόσο πλατειά ώστε συγκαταβαίνει «και χαρίζεται» στο μη δόγμα. «Πάντα στέγει, πάντα υπομένει». Δεν επιτρέπεται το δόγμα ούτε να καθιστά την αγάπη ανενεργό, ούτε να την αλλοιώνει· ούτε πολύ, ούτε στο ελάχιστο. «Δί'ο ουδ' η των ετεροδόξων χωλαίνουσα πίστις δύναται ν' αλλοιώση το προς αυτούς της αγάπης συναίσθημα», το χρέος της αγάπης.

2.- Μερικοί σύγχρονοί μας δεν συμφωνούν. Έχουν άλλη γνώμη. Λένε: Ναι. Οφείλουμε να τους αγαπάμε! Και τους αγαπάμε! Και προσευχόμεθα γι' αυτούς! Όμως. Άλλο αγάπη, και άλλο επικοινωνία.

Η τοποθέτηση αυτή, τον άγιο Νεκτάριο δεν τον ευρίσκει σύμφωνο. « Η αγάπη, λέγει, ουδέποτε χάριν δογματικής τινος διαφοράς πρέπον να θυσιάζεται». Πόσο κατηγορηματικός είναι ο άγιος! Ούτε «χαριν δογματικής τινος διαφοράς!» το χρέος είναι απόλυτο.

Όμως αρκεί η προσευχή από μακριά;

Ο άγιος Νεκτάριος απαντά: Όχι. Αυτό δεν αρκεί. Όποιος λέγει ότι η αγάπη μπορεί να περιορισθή μόνο στην προσευχή, κάνει λάθος! Και σε επίρρωση, φέρνει σαν παράδειγμα τον Παύλο. Επισημαίνει ότι ο απόστολος Παύλος προσευχόταν για τους Εβραίους. Και προσευχόταν για χάρη τους, για τη σωτηρία τους, «ηύχετο ανάθεμα είναι αυτών», αλλά και έκανε τα πάντα για χάρη τους. Πάντοτε από αυτούς άρχιζε.

Και επιφέρει: «Ο μη αγαπών τους ετεροδόξους επίσκοπος ο μη και υπέρ αυτών εργαζόμενος, από ψευδούς κινείται ζήλου και εστερημένος εστίν αγάπης· διότι όπου η αγάπη, εκεί και η αλήθεια και το φως, ο δε ψευδής ζήλος και η πεπλανημένη δόξα εξελέγχονται υπό του φωτός και της αγάπης και αποκρούονται». Με άλλα λόγια, για τον άγιο Νεκτάριο, εκείνοι που αρνούνται την επικοινωνία με τους αιρετικούς ή

σχισματικούς, είναι πλανημένοι και έχουν «ζήλον ου κατ' επίγνωσιν». Τι περισσότερο και τι χειρότερο θα μπορούσε να είχε ειπεί;

3.- Συμπέρασμα: Όχι δικό μου (=του γράφοντος) αλλά του αγίου Νεκταρίου:

«Τα της πίστεως ζητήματα ουδ' όλως δέον εστί να μειώσι το της αγάπης συναίσθημα».

Εκείνοι που δεν θέλουν επικοινωνία είναι «διδάσκαλοι του μίσους»! Και κατ' επέκταση «μαθηταί του πονηρού», δηλαδή του διαβόλου.

Από την ίδια πηγή δεν εξέρχεται και γλυκύ και πικρό νερό.

Από την ίδια καρδιά δεν μπορεί να βγαίνει και αγάπη και μίσος και πάθος!

Όποιος έχει αγάπη και διδάσκει την αγάπη, δεν μπορεί να μη αγαπά και τους ετεροδόξους και τους αιρετικούς. Και είναι αδύνατο να μισή. Γιατί το «πλήρωμα της αγάπης εκδιώκει το μίσος».

Είναι θαυμάσιος ο άγιος Νεκτάριος. Δεν μιλάει ούτε για ιερείς, ούτε για λαϊκούς. Γιατί αυτοί δεν ποιμάνουν. Αυτοί είναι, ή συνεργοί-εντολοδόχοι (οι ιερείς) ή απλώς υπηρεσιακό προσωπικό που υποβοηθεί τους ποιμένες στο έργο τους (οι λαϊκοί). Ο επίσκοπος πρέπει να δίδη την κατευθυντήρια αρχή και να εποπτεύη τον διάλογο και την επικοινωνία.

Συμπέρασμα δικό μου.

Το συμπέρασμα αυτό είναι νόμιμο, για δύο λόγους:

Διότι ό,τι ισχύει σαν εντολή Θεού για έναν αρχιερέα, ισχύει και για ολόκληρη την Ιεραρχία της Μιας Εκκλησίας, αφού αυτή έχει χρέος με Συνοδικές αποφάσεις να επιβάλλη την τήρηση του θείου Νόμου· και,

γιατί ο άγιος Νεκτάριος σε ό,τι έπραττε προς την κατεύθυνση της αγάπης προς τους αιρετικούς και σχισματικούς, τελικά ανεφέρτεο –όπως μαρτυρούν πολλές επιστολές του- στον Οικουμενικό Πατριάρχη (2), παρ' ό,τι δεν υπήρξε ποτέ ο άμεσος προκαθήμενός του, για περαιτέρω προώθηση και αξιοποίηση.

4. Αν αυτό ισχύει για τον μεμονωμένο επίσκοπο, σαν χρέος του από τις επιταγές του ηθικού νόμου του Ευαγγελίου, πολύ περισσότερο ισχύει για τις Συνόδους των Τοπικών Εκκλησιών και για την Ορθόδοξη Εκκλησία στο σύνολό της.

NOTES

1. - Βλ. Αγίου Νεκταρίου, Μητροπολίτου Πενταπόλεως, Μάθημα Ποιμαντικής, Θεσσαλονίκη 1974(3), σ. 192, απ' όπου και τα εν συνεχεία παραθέματα.

2. - Βλ. Θεόκλητου μοναχού Διονυσιάτου. Ο άγιος Νεκτάριος Αιγίνης, σ. 329 κ.ε.

Κεφάλαιο Β'

1. Ο άγιος Νεκτάριος ομιλώντας για το χρέος του Επισκόπου να μεριμνά να έχη επικοινωνία με αγάπη για τους ετεροδόξους και σχισματικούς, στην προσπάθειά του να τους επαναφέρει με τον διάλογο στην επίγνωση της αλήθειας, υπενθυμίζει με έμφαση ότι στον τομέα αυτό αναπτύσσεται δύο ειδών ζήλος: ο ζήλος «κατ' επίγνωσιν» και ο ζήλος «ου κατ'

επίγνωσιν». Η τοποθέτηση αυτή του αγίου μας υπεχρέωσε να την αναζητήσωμε στα έργα του και να ιδούμε τι εννοεί. Και πράγματι στο βιβλίο του, Γνώθι σαυτόν (3) παραθέτει όπως πάντοτε με σαφήνεια, ξεκάθαρα, τις απόψεις του.

2. Ας ιδούμε λοιπόν: α', ποίος είναι ο «κατ' επίγνωσιν» ζηλωτής· και β', ποίος είναι ο «ου κατ' επίγνωσιν» ζηλωτής.

α' Ποίος είναι «ο κατ' επίγνωσιν» ζηλωτής;

Απαντά ο άγιος:

Ο «κατ' επίγνωσιν» ζηλωτής, δεν είναι ποτέ, δεν μπορεί να είναι ποτέ, μειωμένης ορθοδόξου αυτοσυνειδησίας άνθρωπος.

«Είναι αληθής ένθους της πίστεώς του λατρευτής· είναι όντως όλως αφωσιωμένος τω Θεώ και αυστηρώς φυλάττει τον νόμον αυτού· είναι τηρητής των πατριών του παραδόσεων».

«Διακαίεται υπό του πόθου προς διάδοσιν του θείου λόγου, προς στερέωσιν της πίστεως, προς ευόδωσιν του έργου της Εκκλησίας, προς μείζονα επίδοσιν του θείου κηρύγματος, προς αποκατάστασιν της βασιλείας του Θεού επί της γης».

Όμως αυτό δεν αρκεί, τονίζει ο άγιος Νεκτάριος.

Για να είναι γνήσιος ο ζήλος, οφείλει ο ζηλωτής να καλλιιεργή και τον έσω άνθρωπον, να είναι Χριστού εικόνα, «εραστής πασών των αρετών».

Και προσθέτει ο άγιος. Ο αληθινός ζηλωτής:

«Δεν απαυδά, εργαζόμενος δεν αποκάμνει, πονών δεν αισθάνεται κάματον, δαπανώμενος δεν εξαντλείται, δεν δυσθυμεί· αλλ' αεί ακμαίος και ζωηρός, εύθυμος και θαρραλέος ορμά προς νέαν εργασίαν».

«Πυρούται υπό του ενθέου ζήλου του και επιζητεί να επεκτείνη τας ενεργείας αυτού προς πάσαν την ανθρωπότητα ».

Με τι κίνητρο;

«Ορμώμενος εξ αγάπης προς τον Θεόν και τον πλησίον».

Και γί' αυτό:

«Ποιεί πάντα μετ' αγάπης και αυταπαρνήσεως».

«Ουδέν πράττει το δυνάμενον να φέρη θλίψιν τω πλησίον αυτού»

Ουδέν εξωθεί αυτόν εις παρεκτροπήν».

Χαρακτηριστικά γνωρίσματα του κατ' επίγνωσιν ζηλωτού εισίν· αγάπη θερμή προς τον Θεόν και τον πλησίον αυτού, πραότης, ανεξιθρησκεία, ανεξικακία, ευεργεσία και ευγένεια τρόπων».

Είναι τύπος αληθούς χριστιανού.

Συμπέρασμα: Τον αληθινό, τον «κατ' επίγνωσιν ζηλωτή», δεν θα τον εύρης σε τίποτε σκάρτο!

β' Ποιος είναι ο « μη κατ' επίγνωσιν» ζηλωτής;

Ο «μή κατ' επίγνωσιν» ζηλωτής έχει, κατά τον άγιό μας, τα εξής χαρακτηριστικά:

«Πλανάται εν ταις σκέψεσι και ενεργείαις αυτού». Δηλαδή ούτε σκέπτεται σωστά, ούτε ενεργεί σωστά. Είναι ένας άνθρωπος λάθος.

«Πράττει τα εναντία προς τας διατάξεις του θείου νόμου». Αυτοχαρακτηρίζεται «ζηλωτής» και «φρουρός των πατρικών παραδόσεων». Προφανώς, από υπερεκτίμηση των απόψεών του και της αποστολής του. Χαρακτηρίζει άλλους, εκείνους που δεν συμφωνούν με τις απόψεις του, «προδότες της Ορθοδόξου πίστεως» και «σε δογματικά ζητήματα μειοδότες». Επικρίνει. Και κατακρίνει. Χάριν της Ορθοδόξου Πίστεως. Δηλαδή;

«Διαπράττει το κακόν, όπως επέλθη το υπ' αυτού νοούμενον αγαθόν» (= καταντάει εσωτερικά ιησουϊτης).

Εύχεται τω Θεώ να ρίψη πυρ εξ ουρανού και να κατακαύση πάντας τους μη δεχομένους τας αρχάς και πεποιθήσεις αυτού». Εκφωνούν εναντίον τους αναθέματα!

«Τον μη κατ' επίγνωσιν ζηλωτήν χαρακτηρίζει μίσος προς τους ετεροθρήσκους ή ετεροδόξους, ο φθόνος και ο επίμονος θυμός, η εμπαθής αντίστασις προς το αληθές πνεύμα του θείου νόμου (= ασφαλώς αυτά δεν είναι ποτέ εκ Θεού), η παράλογος επιμονή εν τη υπερασπίσει των ιδίων φρονημάτων (= πλήρης έλλειψις ταπείνωσης), ο παράφορος ζήλος προς κατίσχυσιν εν πάσι (= θέλει παντού να του περνάει, να έχη τον τελευταίο λόγο), η φιλοδοξία, η φιλονικία, η έρις και το φιλοτάραχον».

Και συμπεραίνει ο άγιος Νεκτάριος: «Ο μη κατ' επίγνωσιν ζηλωτής είναι άνθρωπος ολέθριος».

Τα αυστηρά αυτά λόγια του γεμάτου ταπείνωση και αγάπη αγίου Νεκταρίου, πρέπει να μας προβληματίζουν όλους. Και να το έχουμε μόνιμο ερώτημα μέσα μας: Μήπως ο ζήλος μου εκτρέπεται με ζήλον «ου κατ' επίγνωσιν» και αντί καλού προξενεί κακό; Δοκιμαζέτω έκαστος εαυτόν. Έκαστος τω ιδίω Κυρίω στήκει ή πίπτει.

NOTES

3. - Βλ. Νεκταρίου Κεφαλά, Μητροπολίτου Πενταπόλεως, Το γνώθισαυτόν ήτοι μελέται θρησκευτικά και ηθικά «...» Αθήναι 1962 (2) (Κεφάλαιον Ζ', παράγραφος 36), σσ. 135-136, απ' όπου και τα συνέχεια παραθέματα.

Κεφάλαιο Γ'

1. Τα προλεχθέντα κάνουν να εγείρεται το ερώτημα:

Μήπως ο άγιος Νεκτάριος είχε καταντήσει (από την πολλή συναισθηματική αγάπη του!) ανεδαφικός και ουτοπικός;

Μήπως δεν είχε τον πικρό ρεαλισμό της δικής μας πείρας; Γιατί εμείς το βλέπομε, ότι ο διάλογος με την Καθολική Εκκλησία βαδίζει προς πλήρη αποτυχία.

Όχι. Ο άγιος είχε μελετήσει καλά όλα τα συναφή προβλήματα. Και στο βιβλίο του, Περί των αιτίων του σχίσματος(4) καθιερώνει αρχές, που σήμερα για τους διαλόγους είναι καταστατικής αξίας. Ας τις ιδούμε:

Λέγει ο άγιος Νεκτάριος: «Οι όροι της ενώσεως (μεταξύ Ορθοδοξίας και Λατινικής Δυτικής Εκκλησίας) είναι τοιούτοι, ώστε καθιστώσι την ζητουμένην ένωσιν αδύνατον· διότι δεν έχουσι ουδέν σημείον συναντήσεως, ζητούσι δε εκάτερα (τα μέρη) παρά της ετέρας (Εκκλησίας), ούτε πλείον ούτε έλαττον, την άρνησιν εαυτής, άρνησιν των θεμελιωδών αρχών, εφ' ων εδράζεται όλον το οικοδόμημα της Εκκλησίας».

Εμείς ζητούμε να αρνηθούν οι καθολικοί το πρωτείο, το αλάθητο, το Filioque. Όμως επάνω στα δόγματα αυτά στηρίζεται ολόκληρη η Καθολική Εκκλησία. Αν τα αρνηθούν, αρνούνται την Εκκλησία τους εκ θεμελίων· κάτι που είναι γί' αυτούς πολύ δύσκολο, αν μη και αδύνατο!

Ομοίως εκείνοι ζητούν από εμάς να δεχθούμε το πρωτείο και το αλάθητο. Αλλά και εμείς, αν τα δεχθούμε αυτά, αρνούμεθα εκ θεμελίων την Εκκλησία μας, που στηρίζεται στην Συνοδικότητα. Άρα και αυτό είναι αδύνατο να γίνει! Προς τι λοιπόν ο διάλογος.

2. Και προχωρεί ο άγιος σε μια ακόμη, καταστατικής σπουδαιότητας, διατύπωση. Λέγει:

«Εν όσω τα μεν κύρια αίτια του χωρισμού μένωσι τα αυτά, αι δε Εκκλησΐαι αντέχωνται των εαυτών, η ένωσις είναι αδύνατος· ίνα θεμελιωθή αύτη, πρέπει να στηρίζηται επί των αυτών αρχών (δηλ. Να έχουν τα δύο μέρη αποδεχθή τις αυτές θεμελιώδεις αρχές)· άλλως «πας πόνος μάταιος».

Τα λόγια αυτά του αγίου ισχύουν ad hoc για τον διάλογο με τους Καθολικούς.

Ασφαλώς, τα ίδια ισχύουν και για τον διάλογο με τους Αντιχαλκηδόνιους. Αν οι Αντιχαλκηδόνιοι μένουν στην εκκλησιαστική τους ταυτότητα, να αρνούνται την Σύνοδο της Χαλκηδόνος, δεν είναι «πας πόνος μάταιος»;

3. Μετά από αυτά δημιουργείται εύλογα το ερώτημα: Αν οι ετεροδόξοι εμμένουν στην ταυτότητα της Εκκλησίας τους, και συνεπώς, φαίνεται ολοκάθαρα από την αρχή, ότι «πας πόνος μάταιος», τι λόγο υπάρξεως έχουν οι διάλογοι και οι επικοινωνίες με τους ετεροδόξους, αιρετικούς και σχισματικούς;

Ασφαλώς, θα έπρεπε ο άγιος Νεκτάριος να έλεγε: Λάθος. Συγγνώμη, αν είπα κάπου αλλού στα βιβλία μου κάτι διαφορετικό. Όμως δεν το λέγει.

Τι λέγει;

Ο άγιος Νεκτάριος λέγει: «Ἔστι λίαν πιθανόν να ελκύση προς εαυτόν (ο επίσκοπος ο διαχειριζόμενος τον διάλογον) και την εξ εσφαλμένης περιωπής κρίνουσαν δογματικόν τι ζήτημα ετεροδόξον εκκλησίαν»(5)

Δηλαδή ο άγιος Νεκτάριος λέγει:

Όσο και αν φαίνεται «αδύνατον» και «πόνος μάταιος», «έστι λίαν πιθανόν». Έτσι δεν ξεκινάει κάθε ιεραποστολική δραστηριότητα εσωτερικής και εξωτερικής ιεραποστολής; Υπάρχει ποτέ σιγουριά για το αποτέλεσμα;

Ο διάλογος έχει ένα σκοπό. Να βοηθήση την ετεροδόξη ή σχισματική «εκκλησία», να καταλάβη το λάθος της. Γιατί μόνο τότε μπορεί, υπάρχει πιθανότητα, να επανέλθη στην Ορθοδοξία και στην σωτηρία (αφού η Ορθόδοξη Εκκλησία είναι η Μία Εκκλησία), όχι ένα άτομο μόνο, αλλά ένα σύνολο, μια ολόκληρη «Εκκλησία».

Και αυτός είναι ο υπέρτατος στόχος κάθε ποιμαντικής: Να ελκύση σύνολα. Σύνολα μεγάλα.

Ο στόχος του αγίου Νεκταρίου είναι καθαρά ποιμαντικός. Αφορά στην σωτηρία. Ο επίσκοπος, η Εκκλησία, εργάζεται μόνο για την σωτηρία. Όχι για τα όποια σχέδια.

NOTES

4. - Βλ. Αγίου Νεκταρίου, Μελέτη ιστορική περί των αιτίων του Σχίσματος [...], τόμος Α', Αθήναι 1998 (2), σσ. 28-29, απ' όπου και τα εν συνεχεία παραθέματα.

5. - Βλ. Αγίου Νεκταρίου, Μητροπολίτου Πενταπόλεως, Μάθημα Ποιμαντικής, όπ.π.,σ. 192.

Συμπέρασμα

Η εργασία των ατόμων και της Εκκλησίας (=των ποιμένων) για την σωτηρία, είναι κατά τον απόστολο Παύλο ένας πόλεμος. Ανέκαθεν στους πολέμους εφάρμοζαν μία τέχνη, που λέγεται στρατηγική. Η στρατηγική είναι μία μεθόδευση ενεργειών. Η καλή μεθόδευση ενεργειών έδωκε σε στρατηγούς περιφανείς νίκες. Η κακή, έγινε αφορμή να διαλυθούν κοσμοκρατορίες.

Το ίδιο ισχύει και για την πνευματική ζωή. Χρειαζόμαστε στρατηγική· καλή μεθόδευση.

Στο «Γεροντικό» διαβάζομε:

Δύο μοναχοί συναντούν, χωριστά ο καθένας, έναν ιερέα των ειδώλων στην έρημο. Ο πρώτος μιλάει δογματικά, όπως τον έβλεπε υπό το πρίσμα

του δόγματος, ότι η ειδωλολατρεία είναι δαιμονική θρησκεία και οι ιερείς της υπηρετές του διαβόλου. Του λέει:

-Αί, αι δαίμον! Πού τρέχεις;

Ο άλλος του μιλάει με την χριστιανική καλωσύνη και αγάπη. Του λέει:

-Σωθείς· σωθείς, καματηρέ!

Αυτό σημαίνει καλή μεθόδευση· καλή στρατηγική.

Ερωτάει με απορία ο ιερέας τον άγιο Μακάριο.

-Τι καλό είδες επάνω μου, χριστιανός συ, και μου μιλάς με τόσο καλό τρόπο;

Απαντάει ο άγιος:

-Βλέπω, ότι εργάζεσαι για την ψυχή σου με ζήλο. Και σε λυπάμαι, γιατί δεν το έχεις καταλάβει, ότι ο κόπος σου θα παεί χαμένος!...

Αποτέλεσμα:

Τα λόγια του πρώτου εξόργισαν τον ιερέα τόσο, που όρμησε επάνω του και τον «εσάπισε» στο ξύλο.

Τα λόγια του δευτέρου, τον κατένυξαν τόσο, που άφησε την ειδωλολατρεία και το επίζηλο αξίωμά του, και έγινε χριστιανός και μοναχός (Αββά Μακαρίου, λθ').

Το πιστεύω και των δύο μοναχών ήταν το ίδιο. Ο ένας έκαμε μία άκριτη μετωπική επίθεση εναντίον του ιερέα των ειδώλων. Ο άγιος Μακάριος

εφάρμοσε μια στρατηγική· έκαμε μια μεθόδευση. Και εκέρδισε μια μεγάλη νίκη. Εκέρδισε έναν άνθρωπο. Εκέρδισε τον αδελφό του. Για την αιωνία ζωή.

###

Ο άγιος απόστολος Ιωάννης «πλήρης ων της αγάπης, πλήρης γέγονε και της θεολογίας».

Και ο άγιος Νεκτάριος, ο άνθρωπος της άνευ όρων, ορίων και προϋποθέσεων αγάπης και καλωσύνης, με την σιγουριά της αγάπης και της γνώσης της αγίας Ορθοδόξου Πίστεως, θεωρούσε χρέος του να έχη επικοινωνία με αιρετικούς και σχισματικούς· ποθώντας και επιδιώκοντας την σωτηρία τους.

Είχε σωστό κριτήριο. Και σωστό μέτρο. Και έγινε τύπος Ορθοδοξίας και ορθοπραξίας.